

USNESENÍ

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Tomáše Vejnara a soudkyň JUDr. Zoji Dvořákové a JUDr. PhDr. Aleny Novotné, Ph. D. ve věci

žalobců: **a) Dominik Duka**, narozený 26. 4. 1943
bytem Hradčanské náměstí 56/16, 118 00 Praha 1
zastoupený advokátem Mgr. Tomášem Procházkou
sídlem Pobřežní 394/12, 186 00 Praha 8

b) Mgr. Antonín Juriga, narozený 4. 8. 1974
bytem K poště 414, 252 67 Tuchoměřice
zastoupený advokátem Mgr. Janem Kramperou
sídlem Pobřežní 394, 186 00 Praha 8

c) Ing. Linda Dolečková, narozená 30. 12. 1975
bytem Pod valem 842, 252 43 Průhonice
zastoupená advokátem Mgr. Janem Kramperou
sídlem Pobřežní 394, 186 00 Praha 8

proti

žalovaným:

1) Kverulant.org o. p. s., IČO 28925165
sídlem Pražská 1148, 102 00 Praha 10
zastoupená advokátem JUDr. Petrem Hromkem, Ph. D.
sídlem Vinohradská 34, 120 00 Praha 2

2) Ing. Vojtěch Razima, narozený 6. 12. 1968
bytem Pražská 1148/59, 102 00 Praha 10 - Hostivař
zastoupený advokátem Mgr. Danielem Schmiedem
sídlem Vinohradská 34/30, 120 00 Praha 2

3) Jan Urban, narozený 27. 3. 1951
bytem Roztoky 119, 270 23 Roztoky
zastoupený advokátem JUDr. Petrem Hromkem, Ph. D.
sídlem Vinohradská 34, 120 00 Praha 2

o žalobě na ochranu osobnosti

k odvolání **Arcibiskupství pražského**, IČO 00445100, sídlem Hradčanské náměstí 56/16, 118 00 Praha 1 - Hradčany, zastoupeného advokátem Mgr. Janem Kramperou, sídlem Pobřežní 394, 186 00 Praha 8, proti usnesení Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 2. září 2022 č. j. 17 C 209/2021-174

takto:

Usnesení soudu I. stupně **se mění tak**, že soud připouští, aby do řízení jako vedlejší účastník na straně žalobců přistoupilo Arcibiskupství pražské, IČO 00445100, sídlem Hradčanské náměstí 56/16, 118 00 Praha 1 - Hradčany, zastoupené advokátem Mgr. Janem Kramperou, sídlem Pobřežní 394, 186 00 Praha 8.

Odůvodnění:

1. Žalobci se žalobou domáhají ochrany osobnosti proti žalovaným a požadují zaslání písemné omluvy, zaplacení nemajetkové újmy a uložení povinnosti odstranit z webové stránky článek s názvem „Kardinál Duka tuneluje církevní majetek“, který považují za dehonestující.
2. Zároveň s podanou žalobou oznámilo Arcibiskupství pražské, že vstupuje do řízení na straně žalobců jako vedlejší účastník. Svůj vstup do řízení odůvodnilo tím, že předmětem řízení jsou tvrzení obsažená v článku a ve videoreportáži, podle nichž mělo dojít k závažnému vyvedení majetku z Arcibiskupství pražského, což jsou tvrzení lživá a neočernují pouze žalobce, ale také jeho, neboť příjemce těchto lživých tvrzení může nabýt dojmu, že Arcibiskupství pražské není schopno uchránit svůj majetek a že se svým majetkem nenakládá v souladu se svým posláním. Má tudíž na výsledku tohoto řízení právní zájem.
3. Žalovaní podali proti vstupu vedlejšího účastníka do řízení námitky, jež odůvodňovali neexistencí právního zájmu Arcibiskupství pražského na výsledku řízení. Poukázali na skutečnost, že podle právní úpravy účinné od 1. 1. 2014 nemá právnická osoba právo na odčinění nemajetkové újmy způsobené (samotným) neoprávněným zásahem do své pověsti podle § 135 odst. 2 o. z., jak judikoval Nejvyšší soud ČR ve svém rozsudku ze dne 30. 11. 2021 pod sp. zn. 23 Cdo 327/2021. Navrhovatelem vedlejší intervence tvrzené právo na odčinění nemajetkové újmy způsobené údajným očerněním i jeho samotného, resp. jeho dobré pověsti, totiž podle citovaného rozhodnutí Nejvyššího soudu v tuzemském právním řádu objektivně neexistuje, s výjimkou případu, pokud by toto právo vycházelo z povinnosti k odčinění nemajetkové újmy zvlášť zákonem stanovené ve smyslu § 2894 odst. 2 o. z., což ovšem není ze strany Arcibiskupství pražského tvrzeno.
4. Soud I. stupně usnesením z 2. 9. 2022 rozhodl, že přistoupení Arcibiskupství pražského do řízení jako vedlejšího účastníka na straně žalobce nepřipouští. Odkázal na ustálenou judikaturu týkající se ust. § 93 o. s. ř. a právního zájmu vedlejšího účastníka na výsledku řízení, s tím, že o právní zájem jde jen tehdy, jestliže rozhodnutím ve věci bude (ve svých důsledcích) dotčeno právní postavení vedlejšího účastníka (jeho práva a povinnosti vyplývající z hmotného práva). Pouhý morální, majetkový nebo jiný neprávní zájem na výsledku řízení nepostačuje. Soud I. stupně poukázal na závěry vyjádřené v rozhodnutí Ústavního soudu ČR sp. zn. III. ÚS 546/98, podle nichž fyzickou osobu nelze ztotožňovat s orgánem veřejné moci, v jehož čele fyzická osoba stojí, a to již proto, že jde nejen o dva zcela odlišné a samostatné subjekty se zcela rozdílnou odpovědností, ale také proto, že obecně vzato ani nedůvodná či neoprávněná výtky (kritika) organizace jako právnické osoby nezakládá implicitně zásah do osobních a osobnostních práv jejích členů (příslušníků); proto ani z hlediska ochrany ústavně zaručeného základního práva na ochranu cti a dobrého jména (čl. 10 odst. 1 Listiny základních práv a svobod) nelze ony dva subjekty slučovat nebo je vzájemně zaměňovat. V daném případě tak nelze a priori dovodit, že kritika žalobců jakožto fyzických osob nutně zakládá zásah do pověsti právnické osoby, když se navíc v případě žalobců nejedná o žádnou z osob stojících v čele Arcibiskupství pražského. Ze žádného podání Arcibiskupství pražského se nepodává, jakým konkrétním způsobem může být rozhodnutím ve věci dotčeno jeho právní postavení, kromě toho, že „žalování se ve svých výrocích vyjadřují přímo o Arcibiskupství pražském a tyto výroky se ho přímo dotýkají“. Z uvedených podání však nikterak nelyne, zda a jak je rozhodnutí o věci samé v této věci způsobitelné ovlivnit hmotněprávní postavení Arcibiskupství pražského. Soud I. stupně poukázal i na žalovanými citovaný rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2021, sp. zn. 23 Cdo 327/2021, vyjadřující závěr, že právnické osobě právo na odčinění nemajetkové újmy způsobené (samotným) neoprávněným zásahem do její pověsti podle § 135 odst. 2 o. z. na základě přímého použití účinné právní úpravy v občanském zákoníku (není-li výslovně ujednáno jinak) nevzniká. Nejvyšší soud uvedl, že účinná právní úprava dle úmyslu zákonodárce

nesměruje k tomu, aby v právním postavení fyzických osob a právnických osob bylo dosaženo rovnosti, což platí především v oblasti osobních práv, kde existence takové rovnosti je ze samotné podstaty obou skupin právních subjektů fakticky vyloučena a v řadě případů není právně dosažitelná. Tím však není vyloučeno, aby v případě, kdy je povinnost k odčinění nemajetkové újmy vzniklé právnické osobě zvláště zákonem stanovena ve smyslu § 2894 odst. 2 o. z., zohledňovalo přiměřené zadostiučinění k odčinění nemajetkové újmy též takové poškození pověsti právnické osoby. Příkladem se jedná o povinnost odčinit nemajetkovou újmu způsobenou právnické osobě kupříkladu v souvislosti s porušením práva k obchodní firmě, ochranou proti omezování hospodářské soutěže, ochranou proti nekalé soutěži, porušením práv podle autorského zákona, porušením práv z průmyslového vlastnictví, či nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem. Námitka Arcibiskupství pražského, že žalovaní ho mohou svými výmysly urážet, jak se jim zachce, je tudíž lichá. Takový výklad se ze shora citovaného rozsudku Nejvyššího soudu nepodává.

5. Proti usnesení podali žalobce a) i Arcibiskupství pražské odvolání, ve kterém označili výklad ust. 93 o. s. ř. soudem I. stupně za nesprávný a s odkazem na nálezy Ústavního soudu ČR sp. zn. I. ÚS 553/03 také nepřijatelně restriktivní, s tím, že při posuzování právního zájmu vedlejšího účastníka nelze v případě sporů na ochranu osobnosti akcentovat pouze úzké hledisko hmotněprávní. Arcibiskupství pražské vstupuje do řízení jako vedlejší účastník na podporu žalobců, kteří jsou nebo byli jeho zaměstnanci, a kteří byli inkriminovaným článkem a videoreportáží žalovaných dotčeni na svých osobnostních právech garantovaných čl. 10 Listiny základních práv a svobod. Vedlejší účastník tak nejen, že má sám právní zájem na výsledku nadepsaného řízení, ale také svým vstupem do nadepsaného řízení podporuje žalobce, což je primárním účelem vedlejšího účastenství. Rozhodnutím v tomto řízení zcela jistě může dojít k zásahu do práv a povinností vedlejšího účastníka vyplývajících z hmotného práva, zejména do práva na ochranu jeho dobré pověsti dle ust. § 135 o. z., jelikož výroky žalovaných vůči dobré pověsti vedlejšího účastníka směřují. Argumentace prvoinstančního soudu rozhodnutím NS ČR sp. zn. 23 Cdo 327/2021, podle něhož se nemůže právnická osoba bez dalšího domáhat zadostiučinění za způsobenou nemajetkovou újmu, pročež jakékoli meritorní rozhodnutí v této věci nemůže mít vliv na práva a povinnosti vedlejšího účastníka, je nepřipadná. Takový závěr by ve svých důsledcích znamenal, že zásah do hmotněprávních práv a povinností vedlejšího účastníka může být dán pouze v případě, kdy může vedlejší účastník žádat přiměřené zadostiučinění. Soudem I. stupně je však zcela opomenuta skutečnost, že vedlejší účastník jako právnická osoba má také právo na ochranu své pověsti dle ustanovení § 135 o. z. Navíc při nekritické akceptaci výše uvedeného názoru by bylo nutné dovodit, že možné jakoukoli právnickou osobu jakkoli poškodit na jejím dobrém jménu či pověsti, a to bez jakéhokoli následku, ať už ve formě omluvy. Takový závěr je dle odvolatelů v právním státě neudržitelný. Proto navrhl, aby odvolací soud napadené usnesení změnil a vstup Arcibiskupství pražského do řízení jako vedlejšího účastníka na straně žalobců připustil.
6. Žalovaní ve svém obsáhlém vyjádření vyvraceli argumentaci odvolatelů, když namítali, že odvolatelé staví své odvolání výlučně na závěrech nálezu Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 553/03, jenž však dopadal výlučně na specifický případ vztahů v oblasti vysokoškolského vzdělávání. Těmito specifickými vztahy také Ústavní soud v daném nálezu odůvodnil potřebu určité extenzivní aplikace/výkladu neurčitého termínu „právní zájem na výsledku řízení“. Obdobně Ústavní soud vysvětlil v rámci jiného nálezu sp. zn. I. ÚS 2036/08 při posuzování skutkově odlišné věci, proč bylo právě a pouze s ohledem na tyto specifické okolnosti této dříve projednávané věci namísto k takto extenzivnímu výkladu přistoupit a proč není v souladu s příslušnou právní úpravou, jejím smyslem a účelem, takovouto extenzivní interpretaci aplikovat generálně. V posuzovaném případě se přitom vztah mezi žalobci, dnes již bývalými představiteli/zaměstnanci vedlejšího účastníka a vedlejším účastníkem nijak nevymyká běžným zaměstnavatelsko-zaměstnaneckým vztahům v jakémkoli jiném subjektu či organizaci, byť se zde

jedná o právnickou osobu církevní, a tedy spravující, resp. rozhodující o důležitých věcech veřejného zájmu. Tito lidé se stali objektem kritiky ze strany žalovaných výlučně pro způsob výkonu svých funkcí, resp. pro svou účast na založení Nadace Arentinum, vytvoření pravidel jejího fungování a při správě a nakládání s jejím majetkem, konkrétně směrem z římskokatolické církve a obratem dále ve prospěch spol. Central Group. Rozhodně se tak nemůže jednat o vztah naplňující požadavky na přesah do roviny přirozeněprávní či hodnotové, jako tomu bylo v případě Ústavním nálezem I. ÚS 553/03 posuzovaným vztahem mezi studenty a jejich vysokou školou. Žalovaní proto navrhovali potvrzení napadeného usnesení jako věcně správného.

7. Odvolací soud přezkoumal podle ust. § 212 a § 212a o. s. ř., aniž za tím účelem nařizoval jednání (§ 214 odst. 2, písm. c/ o. s. ř.), a došel k závěru, že odvolání je důvodné.
8. Podstatou napadeného usnesení je posouzení otázky „právního zájmu na výsledku sporu“, jímž musí ve smyslu ust. § 93 odst. 1 o. s. ř. disponovat ten, kdo se vedle žalobce nebo žalovaného může zúčastnit řízení. Oběma stranami sporu citovaný náleží Ústavního soudu ČR sp. zn. I. ÚS 2036/08 konstatoval, že „právní zájem na výsledku řízení“ není v občanském soudním řádu blíže specifikován, neboť zákonodárce ponechává na úvaze soudu v každém konkrétním případě, jak jej vyloží a aplikuje. Hlavním účelem vedlejšího účastenství je pomoc ve sporu jednomu z účastníků řízení, a jeho smyslem je tedy posílit v konkrétním řízení postavení toho účastníka, na jehož straně vedlejší účastník vystupuje, samozřejmě za předpokladu, že vedlejší účastník má právní zájem na výsledku sporu. Zkoumání právního zájmu na výsledku sporu má za účel vyloučit z vedlejšího účastenství subjekty, u kterých je neexistence právního zájmu na věci evidentní, a nezatežovat tak zbytečně občanské soudní řízení sporné.
9. Ústavní soud rovněž zdůraznil, že při posuzování otázky právního zájmu vedlejších účastníků na výsledku řízení nelze akcentovat pouze hledisko hmotněprávní, neboť právní zájem na výsledku řízení podle § 93 odst. 1 o. s. ř. je nutno posuzovat v každém konkrétním případě rovněž z širšího hlediska přirozenoprávního, resp. hodnotového a ve všech souvislostech daného případu.
10. Z výše uvedeného plyne, že hranice mezi aplikací restriktivního výkladu pojmu „právní zájem na výsledku sporu“ a výkladu naopak extenzivního je velmi křehká a nepochybně záleží vždy na konkrétních skutkových okolnostech případu.
11. Názor žalovaných, že se v konkrétním posuzovaném případě vztah mezi žalobci a Arcibiskupstvím pražským, jež hodlá do řízení na straně žalobců vstoupit, nijak nevymyká běžným zaměstnavatelsko-zaměstnaneckým vztahům, a není proto žádný důvod, pro který by otázka přípustnosti vedlejšího účastenství Arcibiskupství pražského měla být pojmána extenzivněji, odvolací soud nesdílí.
12. V účastníky rovněž citovaném nálezu sp. zn. I. ÚS 553/03 podpořil Ústavní soud extenzivní výklad ust. § 91 odst. 1 o. s. ř., když uvedl, že „právní zájem Vysokého učení technického na výsledku sporu o ochranu osobnosti lze spatřovat v zájmu této vysoké školy na permanentním hájení akademických práv a svobod a na ochraně politických práv studentů. Vysoké škole nelze odepřít možnost podílet se na ochraně politických práv a svobod studentů podle Listiny a spolupůsobit jako garant toho, že studenti nebudou šikanováni ani jinak postihováni za své názory vyslovené (dokonce) na akademické půdě, a to jak v zájmu ochrany těchto jejich práv, tak i v zájmu dobré pověsti VUT“. Odvolací soud je toho názoru, že obdobný výklad otázky přípustnosti vedlejšího účastenství lze aplikovat v posuzovaném případě, neboť v hodnotovém žebříčku značné části společnosti zaujímá církev, zvláště pak katolická, přinejmenším velice problematické postavení (viz kupř. společnost rozdělující otázka církevních restitucí) a jakékoli

negativní informace o činnosti jejich čelných představitelů, zpochybňující čestnost a bezúhonnost (tehdejšího) arcibiskupa a jiných významných zaměstnanců Arcibiskupství pražského zcela nepochybně v očích laické veřejnosti splývají s činností samotného arcibiskupství, potažmo celé katolické církve. Právní zájem Arcibiskupství pražského na výsledku projednávaného sporu je tak podle názoru odvolacího soudu naprosto zřejmý a důvod pro extenzivnější výklad ust. § 91 odst. 1 o. s. ř. je zde plně namístě.

13. Odvolací soud ovšem upozorňuje ještě na skutečnost, že soud I. stupně stejně jako obě strany sporu ve svých úvahách o přípustnosti vedlejšího účastenství opomenuly ustanovení § 83 o. z., podle něhož souvisí-li neoprávněný zásah do osobnosti člověka s jeho činností v právnické osobě, může právo na ochranu jeho osobnosti uplatnit i tato právnická osoba; za jeho života však jen jeho jménem a s jeho souhlasem.
14. V projednávaném případě žalobci tvrzený neoprávněný zásah do jejich osobnosti jednoznačně souvisí s jejich činností v rámci pražského arcibiskupství. Mohlo-li by tedy Arcibiskupství pražské za podmínek předvídaných citovaným ustanovením § 83 o. z. samo zahájit řízení, není nejmenšího důvodu pro to, aby nemohlo do již probíhajícího sporu vstoupit na straně žalobců jako vedlejší účastník.
15. Odvolací soud proto z výše uvedených důvodů usnesení soudu I. stupně podle ust. § 220 odst. 1, písm. a) o. s. ř. změnil tak, že vstup Arcibiskupství pražského do řízení jako vedlejšího účastníka na straně žalobců připustil.

Odůvodnění:

Proti tomuto usnesení lze podat dovolání za podmínek uvedených v § 237 o. s. ř. Takové dovolání se podává k Nejvyššímu soudu ČR prostřednictvím soudu I. stupně ve lhůtě 2 měsíců od doručení tohoto usnesení.

Praha 12. ledna 2023

JUDr. Tomáš Vejnar v. r.
předseda senátu